

Altartavle og prædikestol i Nordrup kirke

Præsten og Digteren Hans Nordrup.

Af Niels Fr. Rasmussen

Født i Nordrup Præstegård 1681. Student fra Ringsted Latin-skole 1700. Cand. theol. 1705 med Karakteren Laudabilis. Virkede i 20 år som Litterat og Auditor. 1726—1748 Sogne-

Niels Fr. Rasmussen

præst i Nordrup-Farendløse. 1748 forflyttet til Thoreby Præstekald på Lolland. Død 1750. Gravsat i Familiegravelsen under Nordrup Kirkes Kor.

Fra Året 1648 til sin Død 1690, sad Velærværdige Hr. Hans Sigvardsen som Sognepræst i Nordrup-Farendløse Sogne.

Uden nogen dybtgående historisk Undersøgelse, kan det fastslås at Hans Sigvardsen var en virksom og nidkær Præst. — Præstegårdens Avling var ham således ikke nok, han havde desuden en af Byens andre Gårde i Fæste. Han var meget virksom for sine Kirkers Vedligeholdelse og Udsmykning, den meget smukke Prædikestol i Nordrup Kirke (af Abel Schrøder 1664) skyldes således hans Initiativ. 1670 indrettede han, efter Kgl. Majst.s Bevilling, en muret Begravelse under Nordrup Kirkes Kor til sig og sin Slægt. Endelig må det også nævnes, at han var betroet Hvervet som Provst for Ringsted Herred.

Hans Sigvardsen var gift 3 gange; første Gang med Anne Hansdatter Lund, anden Gang med Maren Thomæ Datter. I et af disse Ægteskaber var der en Datter, Anne, som blev gift med Herredsfogeden i Ringsted (fra 1666) Hr. Cort Plum, senere (1683) udnævnt til Borgmester i Køge. Endelig blev Hans Sigvardsen 3die Gang gift med Anne Thomæ Datter, og med hende fik han i sit 70ende år 1681 en Søn, der fik Navnet Hans Hansen med Tilnavnet Nordrup.

Om Hans Nordrups usædvanlige og bevægede Liv skal her fortælles.

Skønt unge Hr. Hans således kun var 9 År gammel, da Faderen i 1690 døde, lykkedes det Moderen at lade ham studere. Det er sandsynligt, at Moderen, efter at være bleven

Præsten og Digteren Hans Nordrup

Enke, er flyttet til Ringsted eller Benløse, hun begravet i hvert Fald i Benløse d. 16. Juli 1716 og omtales i Kirkebogen som: „den Dydzire Matrone, Velærværdige Salig Hans Sigvardsens Enke“, hvilket viser, at hun ikke har indladt sig i nyt Ægteskab efter Hans Sigvardsens Død.

Det var derfor naturligt, at Hans Nordrup blev sat i Ringsted Latinskole, der som bekendt havde til Huse i St. Bendts Kirke; herfra blev han i Året 1700 Student.

Vejen gik derefter til København, til Universitetet og Ehlers Collegium.

Universitetsstudierne har næppe voldt H. Nordrup større Besvær; thi han blev af sine Samtidige anset for et „Under“ ved Universitetet på Grund af sit lyse Hoved, — han erhvervede sig da også i 1705 sin theologiske Eksamen med Karakteren Laudabilis.

Ved Siden af sin klare Forstand var Hans Nordrup også i Besiddelse af et livligt ja, måske voldsomt Temperament, som bragte ham i adskillige Vanskeligheder.

I sin Studentertid blev Hans Nordrup indviklet i en Række uheldige Forhold, som blev skæbnesvangre for hans gejstlige Kariere. Han var bleven Ven med en norsk Student ved Navn J. D. Ramus, og denne var ligesom Hans Nordrup selv, meget velbegavet, men foruden ved deres gode Evner gjorde de sig også bemærket ved andre, mindre gode Egenskaber, navnlig ved en Sag, som kom for Consistorium 1704.

En Student, Jacob Rhode, havde anmeldt Ramus og nogle andre Studenter, deriblandt Hans Nordrup, for usømmelig Optræden i Regentskirken under en Disputats. Blandt Vidnerne i Sagen var den senere Biskop Peder Hersleb. Han var ganske vist først kommet, da det næsten var forbi med Disputatsen, men dog tidsnok til at se, at der blev kastet Sten ned

Niels Fr. Rasmussen

ovenfra, hvor ingen andre befandt sig end Ramus og Hans Nordrup. Consistoriums Dom faldt således ud, at Ramus' Medhjælper under Optøjerne skulde 2 Dage og Ramus selv 3 Dage i Fængsel.

I året 1706 blev Ramus igen stævnet for Consistorium for at afgive Forklaring om, hvorfor han var undvejet fra Ehlers Collegium. Der fremkom da ganske interessante Oplysninger. Ramus var kommen i Ledtog med Hans Nordrup, som atter var under Påvirkning af en tredie Student, Matthias Olai Bakker. Denne sidste havde været udenlands og havde blandt andet været i Strassburg, hvor han var faldet i Hænderne på Jesuitterne og af disse bevæget til at gå over til Katholicismen. Han synes da i al Hemmelighed at være sendt hjem til Danmark for at gøre Propaganda. Bagger havde da beskrevet for H. Nordrup, hvor yndigt man kunde have det i Strassburg. Han havde fået to Ducater om Ugen og andet mere. H. Nordrup beskrev derefter Herligheden for sin Ven Ramus, og de blev da enige om i al Hemmelighed at flygte ud af Landet. Men Pengene var det småt med. Rasmus ejede 12 Rigsdaler, H. Nordrup kun een. De henvendte sig da til en Skipper, som foer på Lybæk, og fik han overtalt til at tage dem med på den Betingelse, at de skulde gøre Arbejde ombord. Fra Lybæk har de så tænkt at fægte sig frem til Strassburg, hvor Jesuiternes Ducater vinkede.

Imidlertid havde det københavnske Præsteskab fået Nys om Mathias Baggers Færd og bedt Politimester Ole Rømer om at have et vågent øje med ham.

Det lykkedes også Ole Rømer i Tide at opdage Ramus og H. Nordrups Plan, og han lod dem begge arrestere, just som de var i Færd med at afsejle.

Præsten og Digteren Hans Nordrup

I en så vigtig Sag skulde Kongen forespørges, og det blev resolveret, at Rømer skulde udlevere de to Syndere til Consistorium. Dette nøjedes med at tage en Revers af dem, hvori Ramus erklærede, at det ikke havde været hans Hensigt at gå over til Katholicismen, „såsom hans Hjerte detesterede den papistiske Religion“. Hans Nordrup forklarede, at han havde i Sinde at rejse til Paris og der søge Hjælp hos sin Slægtning Jacob Vinsløv. Da Consistorium spurgte, hvor mange Penge han havde haft hos sig, svarede han, at han havde, hvad han behøvede. De fik derefter Lov at gå.

For H. Nordrups Vedkommende fik Sagen et Efterspil. Han gav nemlig sin Harme Luft på Prædikestolen i Trinitatis Kirke til Aftensang 19. Søndag efter Trefoldighed. Han gav her meget tydelige Hentydninger til den Behandling, han og Ramus havde været Genstand for. Denne Prædiken vakte naturligvis Opsigt, og Politimester Ole Rømer bad Consistorium tage sig af H. Nordrups Opdragelse. Rector Magnus Hans Vandel lod da H. Nordrup kalde for sig og bad ham om Opskriften til hans Prædiken. Hertil svarede Nordrup, at alle, der kendte ham, vidste, at det ikke var hans Manér at skrive sine Prædikener. Rector lod ham nu indstævne for Consistorium, hvor der blev holdt et Forhør over ham af Vandal.

Denne spurgte ham, om han havde sagt, at Moses var Guds egen beskikkede Politimester og anført 5. Mosebog 13. som Rettesnor for, hvorledes man bør handle i Sager angående Frafald fra Religionen. Dertil svarede Nordrup ja. — Han måtte også indrømme, at han havde sagt: Nu går det anderledes til; et løst Rygte er Angiveren, og for Resten sidder Retten i Spydstagen. Fremdeles spurgte Vandal, om han havde sagt, „at Paulus og Timotheus kommer til en Flod udenfor

Niels Fr. Rasmussen

Staden, hvor de blev angrebne af Høvidsmændene, at Magistraten lod dem føre på Rådstuen og rev Klæderne af dem og befalede, at man skulde hudstryge dem og kaste dem i Fængsel, men at Sluttermanden, som skulde tage vare på dem, så dem an for to smukke unge Mennesker, der intet ondt havde gjort, og han tog dem ind i sit Hus og tog dem til Bords etc.“.

H. Nordrup indrømmede det. Han tilstod fremdeles at have sagt, „at Høvidsmændene sendte deres Polietibetjente, som man kalder dem hos os, eller efter Ordets Bemærkelse i Sproget Bøddelknechte, til Sluttermanden, at han skulde slippe dem løs“.

Vandal spurgte videre, „om han havde talt om Susanna, som blev beskyldt af tvende arrige Skalke for Horeri, og at en liden Prophetisk Dreng bandt Munden på dem med et Spørgsmål og således confunderede dem“. — H. Nordrup svarede Ja.

Tilsidst spurgte Vandal, om han havde lagt det til, „at de, som beskyldte andre for Kætteri, skulde se til, at de ikke selv var Kættere“. Dertil svarede Nordrup, „at det var en Ting, han kunde vedstå, men han havde dog ikke sagt det“. Man lod da H. Nordrup gå med den Formaning, at han skulde blive til Stede, indtil Sagen var endt. Men da Consistoriums Protokoller ikke senere indeholder noget om Sagen, er den rimeligvis endt dermed.

Det er forståeligt, at Hans Nordrup efter dette har haft vanskeligt ved at få gejstligt Embede, ja, Chr. Worm, Sjællands Biskop 1711—1737, erklærede ham endog åbent, at han efter bedste Evne vilde hindre hans gejstlige Befordring. — Et Par Digte fra hans Hånd er rimede Ansøgninger om Præsteembeder.

Præsten og Digteren Hans Nordrup

1715 skrev han følgende til Ditlev Vibe, Oversekretæren i det danske Kancelli:

Gid Djævlen slå Patroner / de hjælper allerbedst
 på deres Hofcarogner / dem smør de på en Præst.
 Slig leflesyede Tasker / slig gibslaqered Møer
 slig helveds-sminked Flasker / slig horforjaged Søer,
 skulde de vel sy min Krave / af deres Horesærk.

Nej, deres Fløjelsmaver / dem er mig alt for stærk,
 når alting går i Knibe, / gør jeg min Knælefald
 og råber: Nådigste Vibe! / skaf mig et Præstekald,
 thi jeg er en Studenter / på fulde femten År,
 knap at en Pige venter / så længe før hun får,
 men skal det længe vare, / Så kan jeg gamle Dreng
 hans Ekcelense ej spare / for daglig Overhæng.
 På Nådens Dør jeg banker / der hjælper ingen Snak,
 indtil der noget vanker / og jeg kan sige Tak.

I et andet Digt, stilet til Kong Frederik den Fjerde, an-
 søger han om Helsing Præstekald:

Gak Sejer-kroned Helt, gak fremt med Ild og Torden,
 indtil den gyldne Fred står grensed fast i Norden.
 Gak, Lykke følge Dig du når det Øje-Meed,
 og selv benåde skal din Fjende med en Fred,
 dog før du hænger op dit Sejer-førde Våben,
 så skaf dig først i Roe for den min u-blu Råben,
 thi jeg bestormer Dig med Bøn og Fode-Fald, —
 indtil Du skinker mig det leddig Helsing Kald.

Niels Fr. Rasmussen

Jeg har nu længe nok slidt min Studenter Kappe,
 og fejlet Støvet af de høje Steders Trappe, —
 så at en Beetle-Stav sig passer på min Sti,
 just som en Krykke for Marquis de Croiffij.
 I Håb om, at Himlen skal mig engang lade,
 nyde udi mit Føde-land et lidet Stykke Brød,
 min Vandring Stav vil jeg i stykker bryde
 at jeg kan tiene Gud og Kongen til min Død.

I Himlen er der tre, — den fjerde er på Jorden,
 vor Fjerde Frederik, — vor synlig Gud i Norden, —
 det som de tre mig gav, jeg mener Liv og Ånd
 bør jo opholdes ved den fjerdes Nådes Hånd.

H. Nordrup Auditor (antagelig fra 1716)

En Undersøgelse i Danske Kancellis Gratialeprotokoller 1706—1746 viser, at Hans Nordrup står opført som Ansøger til Præsteembeder 3 Gange, nemlig:

1722 var han blandt Ansøgerne til Kerteminde Præstekald. opført som nr. 13:

„Hans Nordrup, som hafver for Attestats og Demiss Laudabiles og som hand i tvende Aar hafver været Auditor v. Overste Løvenhielms Regimente, så bevidner bemeldte Oberste Løvenhielm, at han er en både vel studeret så og fører et særdeles skikkeligt Liv og Levnet.“

Til det ledige Embede i Kerteminde var der 29 Ansøgere. Johan Fr. Hornemann fik Embedet.

Ovenstående bekræfter Hans Nordrups egen Angivelse af at være Auditor.

Oberst Løvenhjælm blev d. 25/2 - 1710 udnævnt til Chef for 1. sjællandske Rytter Regiment, der stod i Skåne. Dette

Præsten og Digteren Hans Nordrup

Regiment deltog bl. a. i Slaget ved Helsingborg d. 10/3-1710 og i Slaget ved Gadebuch d. 20/12-1712.

Hvorvidt H. Nordrup har deltaget i Regimentets Krigshandlinger, vides ikke, sandsynligvis er det først i Årene 1714—1716 at han har virket der som Auditor.

„Under d. 10. April 1724 er indført 57 Ansøgere til Højby Præstekald i Ods Herred, blandt disse var:

„Hans Nordrup, som hafver Laudabiles for Attestats og Demis så og ved fremmede Universiteter exceleret Studia, Supplicanten foredrager hvorledis Baron Jens Juel Wind hafde tilsagt Supplecanten det første Præstekald som blev vacant på Baroniet her i Sieland, men som samme Baronie blev allernådigst mageskiftet med et andet, nemmelig Baroniet Juellinge i Lolland så behagede det annernådigst hands Kongelige Majestæt, at forsikre Supplicanten, at Magister Rasmus Lund, Sognepræsten til Halsted Menigheder, på bemeldte Baronie i Lolland, skulle till et eller Kiøbstad Kald forflyttis for at Baron Jens Juel Wind til at vedelegge Supplicanten, hvilket till Dato ikke er sked, da dog imidlertid et af de 4 kald på det forrige Baronie i Sieland / nemmelig Lydersleff / er blefven vacant og med en anden Præst Forsiunet.

Kammerherre Gabel recommenderer allerunderdanigst Supplicanten, for som hand er i Kammerherrens Brød, og forsikrer at hand skulle prædike till allernådigst Behæg, om det samme alle nådigst blef tilladt at prædike for Hands Kongelige Majestæt.“

Hans Nygård fik Embedet.

Det fremgår heraf at det er lykkedes for H. Nordrup, at skaffe sig en meget indflydelsesrig Forbindelse, nemlig Admiral C. C. Gabel i hvis Tjeneste han siges at være, uden

Niels Fr. Rasmussen

at der gives nærmere Oplysning om, hvori denne Tjeneste bestod. Gabel var 1717 blevet Overkrissekretær, en Slags Marineminister, og stod Kongen nær, så hans Anbefaling var god at have.

Det blev imidlertid Hr. Gabel selv, der skaffede H. Nordrup Embede. I Året 1720 havde han købt Giesegård Gods i Nordrup Sogn og havde som sådan Kaldsretten til Præseembedet i Nordrup-Farendløse, og da dette ved Sognepræst Hans Skous Død 1725 blev ledigt, var det jo ligetil, at han ønskede H. Nordrup anbragt der i Faderens gamle Embede. Der var dog den Vanskelighed, at Giesegårds tidligere Ejer, Fru Elisabeth Schønbach (Fr. Gieses Enke) allerede 1718 havde udstedt Kaldsbrev derpaa til Studiosus Hr. Peder Møller. En Højesteretsdom d. 24/12-1725 fastslog imidlertid, at: „da Fru Schønbach af bemeldte Rettens Commissærer er befunden d. 17/7-1718 ej at have været i Stand eller beføjed til at kalde Præst til disse tvende omtvistede Nordrup-Faringløse Menigheder, haver de eragtet, at Hr. P. Møller ej heller er berettiget til, efter det i hænde havende Kaldsbrev, at tiltræde dette nu ledige Præstekald, men at han bør levere straks dette Brev fra sig, og at det tilkommer Godsets nuværende Ejer Hr. Kammerherre C. C. Gabel bemeldte Embede med Præst, efter Loven at forsyne.

Vejen lå nu åben for H. Nordrup til Præsteembedet i sit Fødesogn, og den 28/12 udstedte Hr. Gabel sit Kaldsbrev, der allerede d. 4/1-1726 fik Kongens Confirmation.

Men ikke nok med det. Hr. Gabel fik ved Køb af Fuglsang og Priorskov Gods på Lolland Kaldsretten til Thoreby Sogne kald, og d. 1/3-1726 udstedte han Ventebrev for H. Nordrup på dette Kald, „når Velærværdige og Højlærde

Præsten og Digteren Hans Nordrup

Magister P. Reenberg ved Døden afgår eller og dette hans Kald på anden Måde vorder vacant“.

At Hans Nordrup, også efter sin Tiltrædelse af Præsteembedet i Nordrup, havde et nært Samarbejde med Herr. Gabel haves der flere Vidnesbyrd om. Efter at Gabel var blevet afsat fra sine høje Embeder i Statens Tjeneste og anbragt som Stiftsamtmand i Ribe, med Bopæl på Bramminge Gård, var Hans Nordrup ved flere betydende Lejligheder et højt betroet Sendebud imellem Giesegård og Herr. Gabel på denne nye Bopæl. Glemmes må vel heller ikke Historien om, hvorledes det gik, da Hans Nordrup viste Træ ud til Bønderne på det Gabel tilhørende lollandske Gods. Her kom han i heftig Strid med Bønderne, og det endte med, at disse vilde prygle ham, fordi han med sin sædvanlige Færdighed i at rime havde skrevet følgende Vers på en Rude i Halsted Kro:

Når Du, o Gud, mig straffe vil
for mine mange Synder,
da fri mig dog for alle Ting
fra Stokkemarken Bønder.

Hans Nordrup har, såvidt det vides, indtil 1728 levet ugift, men antagelig nævnte År indgår han Ægteskab med Johanne Beathe Clerque, født på Bjergbygård, hun var netop 1728 for anden Gang blevet enke efter en Præst, nemlig Christian Nygård til Sorterup-Ottestrup i Slagelse Herred.

Ifølge Skiftet i Slagelse Herreds Provstis Skifteprotokol udgjorde Enkens Deel af Arven 2299 Rdl., så det var, hvad man kalder et godt Parti. Samtidig blev H. Nordrup Stedfader til tre Piger, nemlig Karen Clerque Arsleben (af Fruens første Ægteskab) og Christine Magdalene Nygård samt Elisa-

Niels Fr. Rasmussen

beth Clerque Nygård af andet Ægteskab. Imidlertid dør Elisabeth inden 1730, hvorefter hendes Kapital deles mellem de andre to Døtre, således at da H. Nordrup 1731 overfor Provsten i Slagelse Herred erklærer sig ansvarlig Formynder for sine Steddøtre, udgør deres samlede Formue 3178 Rdl.

Hvis H. Nordrup, hvad der er sandsynligt, igennem hele sin Ungdom har levet som en fattig Boheme, så er hans Situation nu igennem Ægteskabet med Johanne Beathe Clerque blevet radikalt ændret. Næsten mod Forventning, kan man vel sige, viser H. Nordrup sig imidlertid som en god Familiefader og en solid Administrator af de betroede Midler.

De følgende Oplysninger taler tydeligt herom.

1737 opnåede H. Nordrup Kongens Confirmation på et af ham oprettet Testamente, og da dette rummer flere interessante Enkeltheder medtages det her i sin Helhed.

For at forekomme den uvisse døds visse komme haver jeg underskrevne Hans Nordrup nuværende uværdige sognepræst til Nordrup-Farringløse menigheder i Siælland agtet det så fornuftig som christelig mit ringe huuses efterladenskab i tide at beskikke og til den ende med Gud og en god samvittighed besluttet, at som jeg selv ingen rette livsarvinger til datum haver, min nuværende kiære ægtefælle Johanne Beatte Clerque i fald hun uden på følgende livsarvinger med mig skulle overleve min død, skal hun ene være min eneste rette og sande arving på efterfølgende vilkår

- 1) at hun betaler boens fælleds giæld
- 2) at hun til mine nærmeste lovligt legitimerede arvinger een eller flere udi alt 50 Rdl., imod vedbørlig afkald udbetaler
- 3) at hun til de mest fattige og faderløse skolebørn udi Nordrup og Farringløse Sogne deponerer hos kirkens

Præsten og Digteren Hans Nordrup

nuværende eller ved mit dødsfald værende ejere den summa 100 rd. courant, imod vis forsikring, hvorom nærmere instrumenter skal oprettes, og det således, at capitalen stedse bliver urørt stående, men renten heraf 5 % til hvert årlig kirke visitats af herredsprovsten bliver annammen og uddelt til catechismers samt psalme bøgeres indkøb og uddelelse.

- 4) at hun ligeledes hos ovenbemeldte kirke eyere ved mit dødsfald udlevere 50 rdl. hvilke som et stedsevarende legatum følger Nordrup kirke, hvoraf renten årlig slås til capitalens opvekt, uden med så skiel at min fædrene grav sammesteds med sit epitaphio skulle behøves nødvendig reparation og vedligeholdelse, som med samme rente betales og resten til capitalen henlægges
- 5) skulle min elskelige hustrue efter min død i nyt ægteskab ved Guds forsyn indtræde, giver hun til hver af mine tvende søn og hendes egne døtre, nemlig Karen Clerque Ahresleben gift med hr. W Lindam, sognepræst til Dalby og Thureby menigheder i Siælland, og Christine Magdalene Nyegård, forlods 300 rdl., og (efter)som sidst benævnte min yngste datter endnu er ung og uforsynet, bør min kære hustru, som barnets moder give hende til fri udstyr, i fald Gud behager at sætte hende i ægteskab, udi moderens levende live, 200 rdl. uden at røre hendes fædren arv, men om så sker, at moderen før denne hendes datters udredelse bort dør, da nyder hun for uden forbenævnte 300 rdl. også disse sidst ommeldte 200 rdl. forlods

når da ovenmeldte 5 poster af min kære hustrue efterleves, nyder, bruger og beholder hun for sig og arvinger til evindeligt arv og eyendom ald boens øvrige midler, uden al slags

Niels Fr. Rasmussen

skifte forretning, samt uden mine arvingers videre præ-
sion, urørt, udeelt i alle måder.

Kiøbenhavn, den 28. Novembris 1737

H. Nordrup (LS)

Det, som først er værd at lægge mærke til ved dette testa-
mente er, at H. Nordrup nu, da han efter en del Års Ægte-
skab med Fru Johanne Beathe har opgivet at få Livsarvin-
ger, ved dette Testamente søger at sikre, at den Formue, som
Fruen havde bragt ind i Ægteskabet, også stadig må blive hos
hende og hendes Slægt. (Om H. Nordrups Halvsøster, Annes,
Efterslægt henvises til Grove: Slægten Plum.)

Dernæst lægger man mærke til H. Nordrups rørende Om-
sorg for sine Steddøtre, hvilket ellers skulle synes ret over-
flødigt, eftersom de havde deres egen Moder til at varetage
deres Interesser.

Men nævnes skal det også, at H. Nordrup betænker de
fattige og faderløse Skolebørn i Nordrup-Farringløse Sogne
med et beskedent Beløb.

At H. Nordrup også var en pålidelig Administrator af sine
Steddøtres Formue fremgår af følgende Erklæring fra Sviger-
sønnen P. Ferslev:

Uagtet at hands velærværdighed hr. Hans Nordrup sogne-
præst til N-F menigheder som constitueret værge for min
nuværende ægte hustrue Christine Magdalene Nyegård, vel
kunde finde sig beføyet i følge af Loven fremdeedes at volde
denne sin forrige myndlings arve-midler, mens det er erkendt
hvor reedelig intention og ganske faderlig hierte hand forhen
har havt og måske endnu haver om mueligt han noget til min
hustrus bedre lykke og leve-brød, vidste at anvende. Til den

Præsten og Digteren Hans Nordrup

ende, derfor har havt min kones arve-capital siden sidste 11/16 parat til udbetaling, såsnart jeg mig noget foretog, til min og mines fordeel, da har velbemeldte hr. Nordrup ladet mig anbyde straks at udbetale min hustrues samtlige arvekapitaler — — — — —

Så er i aldt den heele capital 1640 rdl. courant med rente fra min bryllups dag, efter medfulgte attest til sidste 11/12, da mig bekendtgjort, at pengene stod til min disposition, til sidste skiærv og skilling, som mældt udleveret.

Da som jeg ved ovenmældte rigtigheds afleggelse har fået fuldkommen reede og fornøyelse for min kiærestes (hustrus) arvemidler, under hvad navn nævnes kand, så vorder velbemeldte hr. H. Nordrup og hands arvinger for sit for min kiæreste hafde værgemål herved i lovens kraftigste måder uden ald reservation fuldkommen quitteret så hand og hands arvinger af mig og mine arvinger derudinden i alle optænkelige måder, skal vorde og blive anger, kræves og skades-løs holden.

Takkende velbemeldte hr *Nordrup for reent og reedelig værgemål*, og derhos forsikrende at jeg nu, som værge for min kiære hustru skal/: næst Guds bistance:/ herefter beflitte mig, at anvende ovenanførte arve-midler til min hustrues og min fælles ære og lykke, så og hendes kiære forældres større glæde og fornøyelse (her) efterdags — — — — —

Ringsted d. 15. Maji anno 1744

P. Ferslev (LS)

Ifølge en samtidig Optegnelse havde H. Nordrup Ry som en liderlig Person, en Spiller og Drikkebroder. — Hvad han end kan have været i sin lange Ungkarletilværelse, så synes det her anførte med Tydelighed at bevise, at han blev en

Niels Fr. Rasmussen

omsorgsfuld Familiefader, og en rettænkende Mand med social Forståelse.

Om H. Nordrups Virke som Sognepræst i N-F. er der ikke mange Vidnesbyrd. Kirkebøgerne fra disse År er brændt, det samme gælder Embedets Liber Daticus. Tilbage bliver forskellige Skrivelser, Indberetninger og så Ringsted Herreds Tingbøger.

Biskop P. Hersleb visiterede her 1745, og han skriver derom:

„Hr. Hans Nordrup prædikede kraftigt, smukt og derhos opbyggeligt, men noget længe. Ungdommens Antal af begge Sogne 78, deraf 38 Voxne, Scholebørn 28. Iblandt dem var adskillige meget smukt underviste, især de konfirmerede gjorde god Fremgang, hos Scholemesteren var og god Begyndelse. Bøgerne, både Kaldets og Degneembedets blev eftersete og befundne i god Orden, — der var intet at klage.“

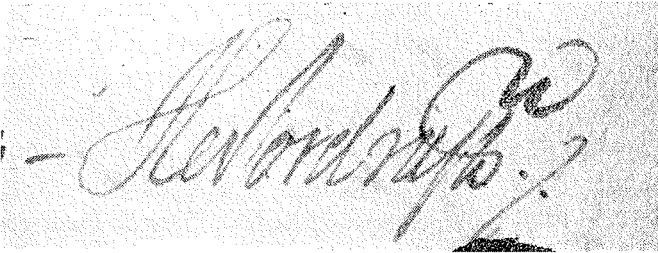
Biskop P. Herslev havde iøvrigt planlagt en Visitatsrejse til hele Ringsted Herred i Året 1745, men kom kun til Nordrup-Farringløse, iden han måtte aflyse, fordi Kvægpesten da grassere så stærkt i de samme Kald (i Herredet): „— så og jeg fik et Anstød af en Flod-Feber.“ skriver han.

Det synes at fremgå af nogle officielle Skrivelser, at H. Nordrup har været noget tilbageholdende overfor en Udvidelse af Pastoratets Skolevæsen, men heroverfor er det på sin Plads at minde om, at det lille Legat, som han i Testamentet betænkte Sognenes fattige faderløse Skolebørn med, dog vidner om både Omsorg for sine Sognebørn og Tillid til det da lige påbegyndte Skolevæsen.

Retsprotokoller er vel ikke just det fordelagtigste Sted at søge Folks Omdømme i; men hvad gør man, når der ikke findes andre.

Præsten og Digteren Hans Nordrup

I Ringsted Herreds Justitsprotokol finder man gentagne Gange H. Nordrup omtalt i Forbindelse med Pengeudlån, men derfor behøver han jo ikke at have været nogen Ågerkarl, thi på den Tid måtte enhver selv søge sine Penge anbragt, — der var ikke som nu Banker og Sparekasser at gå

Hans Nordrups autograf

til, og H. Nordrup havde som tidligere meddelt sine Steddøtres betydelige Formue at søge frugtbargjort.

Mindre godt ser det imidlertid ud, at en af Giesegårds Funktionærer Hr. A. Kayser i Året 1744 fandt sig fornærmet af sin Sognepræst, i hvilken Anledning H. Nordrup d. 25/11 blev stævnet for Ringsted Herredsret for: „imod Vidners Førelse og Tingvidnes Erhvervelse om endeel Hr. Keyzers Ære og Lempe højst nærgående Ord og Expressioner, med hvilke han på en Tid af 14 Dage haver begegnet (og) fornemmelig d. 9 Hujus har lagt Slag og Stød til ærerørige og ubeqvemme Skiældsord og dermed Hr. Keyser, da han kom i sit Høje Herskabs Forretning utilbørlig overfaldet med aldt hvis af ovenmeldte Overfald dependerer.“

Dette så ikke særlig flatterende ud for Hr. Sognepræsten. Sagen blev imidlertid udsat i 14 Dage og i Retsmødet d. 9/12

Niels Fr. Rasmussen

lod Herredsfogeden i Retten læse et Brev fra A. Keyser af Dags Dato, hvorudi denne ganske frafalder denne Sag, som han har ladet føre Stefnemål om imod Hr. Nordrup, hvoraf ses, at han aldeles venlig og vel er forliget med Hr. Nordrup. Og Dommeren herefter konstaterer: „at denne som en ret afgjort Sag (kan) hæves.“

Altså var det kun, hvad man kalder en Storm i et Glas Vand; men måske Vidner denne Sag dog om, at H. Nordrup endnu som velærværdig Sognepræst havde noget af sin Ungdoms Temperament i Behold.

Der foreligger dog også et Vidnesbyrd om H. Nordrup, som taler et helt andet Sprog.

I Året 1743 testamenterede Elisabeth Lassen, Enke efter Sognepræst til Førslev-Sneslev Hr. Jens Brun, sine Efterlædskaaber til H. Nordrup og hans Kiære Hustru, og det sker med følgende Motivering: „Udi Erkendtlighed af det trofaste Venskab, som stedse har været imellem Velærværdige Hr. Hans Nordrup, Sognepræst til N-F. Menigheder og min forbeholdte kiærlig Mand, *så og især for ald den kiærlige Omgængelse, som hans Velærværdighed udi min Enkestand har bevaret til denne Time for min kære Søster og mig.*“

Dette viser, at H. Nordrup også kunne være trofast i sit Venskab.

Hans Nordrup og Kvægsygen i Nordrup-Farringløse.

Mod Slutningen af Hans Nordrups Embedstid i Nordrup-Farringløse opstår der en Situation, der afslører visse Sider af H. N.s Karakter og en for en Præst usædvanlig praktisk Sans og Handlekraft.

Præsten og Digteren Hans Nordrup

I Årets 1745 ramtes Egnen meget hårdt af den såkaldte Kvægsyge. Det vil føre for vidt at beskrive denne frygtelige Sygdoms Omfang, — herom henvises til Herr Frits Jacobsens Afhandling om dette Emne her i Årbogen Årgang 1937.

Nordrup-Fa. var blandt de Sogne, der ramtes særlig hårdt. I denne Situation nøjedes Pastor Nordrup ikke med Suk og Beklagelser, men stående overfor sine Sognemænds store Nød og Trang, beslutter han, som han selv fortæller: „at ofre en Deel af min egen Velfærd på Bøndernes attråede Opkomst, idet jeg kort efter, at Gud havde hjem søgt dem såvel som mig selv med den grasserende Kvæg-syge, indkøbte een Deel Køer for min egen Regning og Hazard og delte omkring til dennem, på det de kunde både have lidet til Malkning, og noget at opdrage et Hoved på for sig selv i Fremtiden, om det måtte lykkes. Hvilket var disse Sognes Beboere så meget mere angelegen, som Hornkvæget tilforn har været det meste de skulle have deres Næring ved. Og jeg formærkede, de hverken selv turde vove at indkøbe noget, og den mindste Deel havde Råd og Ævne dertil.“

Dette usædvanlige Skridt, gav et Par År senere Anledning til en meget omfattende Retssag mod Giesegårds Herskab, og selv om der er noget beklageligt ved, at denne ædelmodige Handling skulle blive Årsag til en bitter Strid med påfølgende Optrævling for Ringsted Herredsting, så er det dog netop denne Omstændighed, der giver os et nøje Kendskab til hele denne Sag.

Den følgende Fremstilling er bygget på Vidnernes Udtalelser ved Rettens Møder, og søger, uden at kunne tage alt med, at give et Indtryk af denne ejendommelige Sags Udvikling.

Niels Fr. Rasmussen

Såvidt det kan skønnes har Pastor Nordrup „uddelt“ 25 til 30 Køer, hovedsagelig til Giesegårds Fæstebønder i Nordrup og Klippede Byer, men også Bønderne i Mulstrup og Tvindelstrup Byer, der hørte under henholdsvis Ringsted Kloster og Sørup Godser, fik Andel i Præstens Køer.

Nogen Aftale om Tid og Vilkår for Bøndernes Lån af disse Køer blev der desværre ikke truffet, hvilket skulle vise sig at blive skæbnesvangert. Herr. Nordrup indrømmede senere, at han har modtaget 1 Rdl. 2 Mark årlig for hver Ko, hvilket han påstod, at Bønderne godvilligt tilbød ham; fra anden Side hævder man dog, at det drejede sig om 2 Rdl. pr. Ko, hvilket også må være såre billigt, da P. Johansen Neergård på Ringsted Kloster oplyser, at andre har taget 4 til 5 Rdl. i årlig Leje.

Omkring Mikkelsdag 1747, da de fleste af Pastoratets Bønder var i Nordrup Præstegård for at betale Småredsel, meddelte Pastor Nordrup dem, at de ikke kunde regne med at beholde hans Køer længere end, til at hans Svigersøn P. Ferslev, enten vandt sin Sag eller fik et Sted for sig selv. P. Ferslev havde i nogle År været Forpagter af Godset Frydendahl, men Forholdet til Godsets Ejer Fru Generalinde von Eyndten var ikke godt, de havde flere Retsager gående både for Birke-tinget og Sjællands Landsting; først på Året 1748 købte imidlertid P. Ferslev Nøragergård i Sæby Sogn, og dermed indtraf den Situation, hvor Bønderne skulde aflevere Præstens Køer.

Aflevering af Køerne fra Fæstebønderne under Rg. Kloster og Sørup Godser voldte ingen Vanskeligheder. Hr. Forvalter H. Siersted Sørup erklærer d. 5/8-1748, at han aldeles intet har imod, at Pastor Nordrups Kvæg er afleveret i Maj Måned

Præsten og Digteren Hans Nordrup

sidstledet, eftersom han fandt, det var billigt, at Hr. Nordrup fik sit Kvæg, når det forlangtes.

Helt anderledes gik det med Bønderne under Giesegårds Gods.

Den 8. Maj lod Pastor Nordrup Anneksbonden i Farenløse Søren Nielsen og Mats Skomager sammested gå rundt til Bønderne for at meddele dem at de nu skulle aflevere Køerne.

Samme Dag var Giesegårds Ridefoged Herr. Jacob Jæger og dennes Skriver Chr. Gutfeldt inde hos Laurs Andersen i Nordrup Kro, herind kom nu også Præstens Svigersøn Herr. P. Ferslev tilligemed Søren Nielsen og Mats Skomager. P. Ferslev talte med J. Jæger om Præstens Køer, der beroede hos Bønderne under Giesegårds Gods, som han forlangte leveret ind i Præstegården; herved kom Skriver Gutfeldt og Hr. Ferslev i Diskussion, hvorunder Gutfeldt sagde til Her. Ferslev: „Har I jer A.B.C. Bog med jer?“ Hvortil Ferslev svarede: „Hør min Ven! jeg har intet med Jer at bestille.“ Derpå gik Ferslev ud, men Gutfeldt gik bag efter ham uden for Døren og sagde: „Hils Jer Svigerfader, at han giver Jer A.B.C. Bogen med, når I går i Byen.“

Når D-Herrer Jæger og Gutfeldt havde begivet sig til Nordrup nævnte Dag, så havde det den bestemte Årsag, at de på Herskabets Vegne skulde meddele Bønderne, at de ikke måtte udlevere Herr. Nordrup hans Køer, førend de fik nærmere Ordre fra Herskabet. De overlod dog dette Hverv til Thomas Smed og Johannes Hugger begge af Nordrup, som derefter gik hart til hver Mand især i Nordrup By og forrettede det Ærinde, som Ridefoged J. Jæger havde forlangt af dem.

Niels Fr. Rasmussen

Pastor Nordrup så sig efter dette nødsaget til at anlægge Sag mod sine Sognemænd og Ridefoged J. Jæger på Herskabets Vegne, og han gør det med følgende Motivering:

„Som jeg har måttet, uventelig, fornemme at Ole Laursen, Jens Pedersen, Jens Hansen, Jens Jensen, Niels Pedersen, Jonas Pedersen, Niels Nielsen, Carl Andersen, Povel Greiersen, alle Gårdmænd udi Nordrup By och Hans Andersen Hmd. sammesteds, — så og Christen Laursen, Knud Thomasen, Fr. Jensen og Jørgen Christensen Gårdmænd udi Klippede By ej har villet udlevere mig mine Køer, som jeg i deres store Nød og Trang haver hjulpet dennem med, da jeg dog (ellers) betidlig har ladet dennem bekendtgøre at de ikke kunde vente sig dem at beholde — — — — —

Jeg altså nødes til min Ret ved Lovmål at indtale, og som jeg fornemmer at Bøndernes Høje Herskab, ved deres Ridefoged Monsior Jæger skal have tilskyndet dem til at gjøre denne formodentlige Vægning i Kiøernes Udlevering, — — — — — så forårsages jeg hermed til at lade de meldte, såvelsom Mon. Jæger på Giesegård, på egne og sit Høje Herskabs Vegne, samt Bøndernes Vegne, som og Bønderne selv, enhver for sig (her gentages Navnene) tilsige lovligt, med 8 Dages Varsel, at møde til Ringsted-Tybjerg Herredsting Onsdagen d. 29/5 førstkommende. Vidner og Bevisligheder, næfnt og unæfnt, herom at anføre, og efter Sagens Beskaffenhed til vedbørlig Erstatning for ald påført Ulejlighed Dom at imodtage. — — — — —

Nordrup Præstegård d. 16/5-1748.

Hans Nordrup.

En lang Række Møder fulgte nu ved Ringsted-Tybjerg Herredsting, men at følge den omfattende Vidneførsel i alle

Præsten og Digteren Hans Nordrup

Enkeltheder vil føre alt for vidt, kun nogle Hovedpunkter skal nævnes.

Skriveren på Giesegård, Herr. Chr. Gutfelt rettede, som allerede antydet meget ærerørige Sigtelser ikke alene imod P. Ferslev, men også mod Svigerfaderen Pastor Nordrup.

Hvad Herr. Gutfelt i Virkeligheden havde sagt og gjort, var det noget vanskeligt at få klarlagt gennem Vidneførselen, men Retten fandt det dog bevist, at Gutfeldt havde søgt at defamere Hr. Nordrup og Svigersøn med mange blameriske Ord og Talemåder, og at han som et afsindigt Menneske og uden Forstand var omløben på Nordrup Bys Gade hin 8 Majdag 1748 og gjort Spørgsmål til Folk, hvem han traf, nemlig: om Præsten havde godt Brændevin, og om han skizenede (for) dem, — videre om han ikke drak sig fuld som et Svin, og om han ikke lå og sølede sig på Gaden og kaldt ham for en gammel Abekat, — så og til Hr. Ferslev sagt de Ord: at han skulle gå hjem og hente sin A.B.C. Bog, item om hannem, at han var en Sluppert og en Hundsvot som godt kan gjøre Børn på Præstens Datter, men ej mere.

Retten tilkendegav Gutfeldt for sine formastelige Ord og Gerning imod Hr. Nordrup og Svigersøn, at gøre samme begge en offentlig Erklæring og Afbigt, — således som Parterne det forlanger og hannem foreskriver, og det inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse når Retten holdes, så og betale til Justitskassen 4 Rdl. samt betale Processens Omkostninger med 20 Rdl.

Gutfelts Nederlag synes fuldstændigt, idet han d 5 Marts 1749, i Sandby Tinghus, erklærer: „at han ikke har haft den allerringeste Føje eller Anledning til at søge enten udi Ord, Gebærde eller Skrift, således som sket er, dennem (Herr. Nordrup og Svigersøn) nogen Blame at påføre, og da

Niels Fr. Rasmussen

min Forgribelse, er gået så vidt, at jeg endog offentlig overfor en stor Deel af Hr. Nordrups Menigheds Lemmer i Nordrup By haver udspreed og pådigtet Hannem deslige mine ublue skammelige Calumnier, så haver Hr. Nordrup været tvunget til at give mig Sag for sådan min Adfærd. — — — — — Hvorfor jeg herved iche allene offentlig tilståe min imod dennem begangne formastelige Adfærd. Men end og med største Fortrydelse over min i denne Tilfælde begangne onskabs Fejl og Forseelse både imod Hr. Nordrup, som var min Sognepræst, og imod Monsiur Ferslev, ydmygst beder at De mig min ergangne ærerørige Grovheder og Insulter vil tilgive og iche mere påanke, hvorved jeg og forsichrer, at jeg efter denne Dag, aldrig skal enten mundtlig eller skriftlig søge at De neqvere Hr. Nordrup, Monsiur Ferslev eller nogen af Deris Familie. — — — — —

Efter denne min Erklæring og Afbigt, som jeg nu selv inden Retten på Ringsted-Tybjerg Herredsting oplæser, må det være Hr. Nordrup og Mr. Ferslev tilladt et lovligt Tingsvidne beskrevet at tage.

Datum, Sandbye Tinghus d. 5. Martij 1749.

C. Gutfelt.

Medens Herr. Nordrup således hurtigt og let fik tilbagevist Herr. Gutfelts Angreb, så lå det langt vanskeligere med Forholdet til Giesegårds myndige Ejer Fru Grevinde A. S. Schack; thi hende personlig var det, som stod bag ved Bøndernes Vægning ved Køernes Udlevering; dette fremgik tydeligt af det Brev fra Grevinde Schack, som Herr. J. Jæger så sig foranlediget til at fremlægge i Rettens Møde d. 28/5.

Præsten og Digteren Hans Nordrup

Det havde følgende Indhold:

Schackenborg d. 1. Mai 1748.

— — — — — Herr. Nordrups Forhold kan jeg så meget mindre aprobe som derudi ikke engang er ringeste Menneskelighed. — Thi enten har han sadt Kvæget ud til Bonden for at hjælpe ham, eller ikke. — Er det første sandt, så er det jo øjensynligt, at Bonden derved af ham er bedraget, efterdi han nu skal miste Kvæget på den Tid af Året, da han skulde have Hjælpen deraf, — er det derimod for Herr. Nordrups egen Fordels Skyld, da kan han vel tænke, hvorledes et Herskab, hvo det er, vil og kan optage sådan Omgang med Bonden som sigter til hans Ruin og Undergang.

For Stykket af Studene er det billigt, at Bønderne får 1 Rdl. til Foerpenge, hvad Kørne angår skal I (J. Jæger) sige Bønderne, at de ikke skal lade dem være følgagtig, førend Her.. Nordrup får lovligt opsagt dem, eller beviser at have lovlig opsagt dem, skulde han derimod med Magt tage Kørne fra Bonden, kan I protestere derimod, kræve Vidner derpå og reservere Rettergang."

Såvidt Grevinden. Det er såre naturligt, at den arme Ridefoged søgte at placere Ansvaret der, hvor det givetvis lå, nemlig hos Grevinden; men det var nogenlunde det værste, han kunde gøre, thi Grevinden vilde ikke frem i Rampelyset, hvilket fremgår af følgende Brev fra Grevindens Prokurator Hr. Lausen til Ridefoged J. Jæger.

Monsiur Jæger.

Jeg holder for, at De (ved Retsmødet) d. 28. Augusty ad Protocolium declarerer det som er den rene Sandhed, nemlig

Niels Fr. Rasmussen

at De aldeles ingen Ordreer haver haft fra Fru Grevinden at forevise hendes Brev eller Seddel i Retten.

Item det er sket i en Hast og af Ubetænksomhed, da de inden Retten blev presseret for at fremvise Deres Herskabs Ordre, — finder da Herr. Nordrup sig læderet ved denne

*Grevinde Anna Sophie Schack,
f. komtesse Rantzau († 1760)*
Moderne kopi på Giesegård af maleri
på Schackenborg

Deres uforsigtige Omgang, må han gjerne holde sig til Dem, ligesåfuldt som De selv kunde have skrevet Brevet. Videre kan De ikke explicere Dem i denne Materie, men må afvente i ald fald Saggivelse: Dog Exiperer De aldeles på Fru Grevindens Vegne som Forhen.

Nærum d. 23. Augusty 1748.

Jeg forbliver Deres tjenstskyldige Tjener
A. Lausen

Præsten og Digteren Hans Nordrup

Prokurator Leerager, som repræsenterede Pastor Nordrup i denne Sag, skriver bl. a.:

„at det er med den største Forundring og ej mindre Forskrækkelse, at man må høre sådanne Ord, af en så højt oplyst Dame, (som Grevinden) som ved meget bedre, hvor stor en Tjeneste, hendes Bønder her er sket.“

At Grevinden skulde kunne dække sig bag sin Ridefoged, kan Herr. Leerager ikke godkende; han finder, det er nok, at Hendes Nåde ved Brevet har givet Jæger Fuldmagt i denne Sag, og følgelig gælder det her efter Loven, at hvad han derudi udretter, ligesåfuldt, som det kunde ske ved Fru Grevinden selv; hun har derimod sig sin Regres forbeholden til hendes Fuldmægtig Herr. Jæger, om han foretager noget, som han ikke burde, og lad være, at Hendes Nåde ikke har befalet Herr. Jæger hendes Brev at fremlægge, —(så) kan det derfor ikke fritage hende for de derudi Herr. Nordrup tillagte Beskyldninger.

Retten kom også til det Resultat, at Grevinden havde „mele-ret“ sig i denne Sag, og såvidt den Materie angik, hvormed Herr Nordrup finder sig torteret og fornærmet, og om hvilken Stefning d. 14/8 er afhjemlet, hvorved Herr. Nordrup søger Satisfaktion hos Grevinden, da fandt Retten ingen Føje til at afvise Stefnemålet imod Grevinden, men at hun derudi bør tage Deel og Part.

I Enkeltheder at følge denne store Sag, med dens mange Stævninger og contra Stævninger lader sig, som allerede sagt, ikke gøre. Til slut et kort Referat af Herredstingets Dom, som faldt Onsdagen d. 23. Oktbr. 1748.

Først finder Retten det bevist, at der her er tale om „Lejekøer“, som Bønderne har haft af Præsten og deraf betalt 2 Slettedaler i Leje af Stykket, hvorfor her må gælde: „dette

Niels Fr. Rasmussen

Lands Praxim Skik og Brug, imellem Bønder og andre, at enhver Bonde, som leyer Malkekiør af nogen, annammer Qvæget Mortensdag, når Qvæget skal indtages på Foder, og beholder da Bonden Kiøerne såvel om Vinteren som den påfølgende Sommer, indtil Året er omløbet til Mortensdag, og (i den Tid) gielder ingen Opsigelse på nogen af Siderne." Og da denne Sag og Søgsmål anføres af lige Betydning, — Kiendes for Ret: „At de indstefnte i Nordrup og Klipped, bør beholde de Kiøer indtil Mortensdag 1748. Eftersom de Leye for det forrige År til Mortensdag 1748, til Præsten har betalt a. Stychet 2 Slettedaler og da, nemlig, Mortensdag 1748 levere Kiøerne til Hr. Nordrup efter Loven. Hvad Leyen angår for dette sidste År, fra Årsdagen 1748 da imellem Præsten og Bønderne ingen Accordt er skeet, og Bønderne imod Præstens Villie har beholdt Kiøerne ansees (det) for billigt, at de indstefnte Bønder bør betale Herr. Nordrup i Leye af hver Ko 4 Slettedaler, om de i samme År har fået Kalv, og Bonden har haft så meget mere Nytte af Qvæget, — alt i Henseende til Præstens kostbare Indkiøb og selvudstandne Hassard.

Herr. Nordrups Påstand om, at hans Handling i denne Sag var sket af ren Kierlighed og en inderlig Medlidenhed med sine Sognemænd, holdt altså ikke ved Rettens Prøvelse, — alligevel må det vel siges at være en meget human Handling, hvad Retten da også antyder ved at sætte Lejen for det sidste år til det dobbelte pr. Ko af, hvad Bønderne ellers, mere eller mindre frivilligt, havde betalt.

Om Grevindens ærerørige Skriverier udtales i Dommen: „Da dog Retten ikke kan tiltræde, at Fru Grevinden til denne Skrivemåde og Expræsjon har været beføjet, bør ej samme Ord og Expræsjoner i ingen Måde være eller komme Herr.

Præsten og Digteren Hans Nordrup

Nordrup på Ære gode Nafn og Røgte til nogen Forkleinselse.

Men hvad Monsiur Jæger angår, der selv har indrømmet, at han aldeles ingen Ordre har haft fra Grevinden til at forevise eller oplæse hendes Missive, da finder Retten at: „Hr. Jæger allerede af den Grund har været Årsag til denne Proces og Ulejlighed, som her er forefalden imellem Grevinde Schack og Hr. Nordrup — — — (da) kiendes for Ret: at J. Jæger bør første Tingdag efter denne Doms Forkyndelse her inden Retten giøre Hr. Nordrup en offentlig Afbigt, udi Hr. Nordrup eller Fuldmægtigens Overværelse, så og betale til Nordrup Sogns Fattige 2 Rdl., item betale Hr. Nordrups af ham, forårsagede Omkostninger, 10 Rdl., og dertil Rettens Vidner for Befordring.

Dette sidste synes noget hårdt, og det vides da også, at Ridefoged J. Jæger kviede sig ved at efterkomme Dommen; det endelige Resultat heraf kendes imidlertid ikke.

Når jeg har ofret så megen Omtale på denne Sag, skyldes det, at jeg mener, at den giver et godt Tidsbillede fra en af de mørkeste Perioder i vor Bondestands Historie. Tiden lige før Daggry, det vil sige, lige før Landboreformerne begyndte.

Det ser ejendommeligt ud, at netop som H. Nordrup lå i denne heftige Strid med Grevinde Schack, som han forøvrigt engang kaldte sin: „Højgunstige Veldæderske“, blev Thoreby Præstekald, som H. Nordrup jo havde Ventebrev på, ledigt, og det har sikkert, efter alt det der lige var passeret, været ham en Befrielse at kunne forlade Nordrup.

Endelig til sidst et Par Ord om H. Nordrup som Digter, set i Forhold til Samtidens Digtekunst.

Historikeren E. Werlauff skriver herom, H. Nordrups: „Brug eller rettere Misbrug af en måske ej ganske dårlig poetisk Åre, såvel til hyppige Vers af et temmeligt sescenninsk

Niels Fr. Rasmussen

Indhold, rigtignok efter Tidens Smag, som endog til Paskviller på betydende samtidige Personligheder, kunde ej andet end være ham til Hinder (for geistlig Befordring). Først efter mange Års Forløb var det dog måske hans Færdighed i den af L. Holberg så ofte bespottede Lejlighedsposi, og et vist dermed forbundet Selskabstalent, der endelig banede hans

Nye Tidender om Lærde og Curieuse Sager

No / 51 Den 20. December 1743 / Kiøbenhavn.

Efter at Hans Vel ærværdighed Herr. Hans Nordrup havde haft den Naade, selv at overlevere Hans Kongl. Højhed Cron-Printzen et underdanigst Lykønskings-Vers til Indtoget, som var trykt paa rød Serge de Soye med forsolvede Bogstaver, underføret med grønt Taft og garneret med Solv-Kniplinger, har hand siden indleveret efterfølgende chronosticon:

312	Nye Tidender	om lærde og curieuse Sager. 712
	Hans Kongel. Højhed!	
	Min Dyre Kron-Printz maas mig en naadig bliv,	Esa. 49. Cap. V. 23. oCCUrfat CeLsæ nUerIX LoVISA sloni, ILLIUs Ipse parens hIC rriDerICUs adest.
	Et til Hans Indføge-Bæst jeg en har vidst at skrive	Og ligeledes paa Hendes Kongel. Høj- heds Kron-Printzessens Højheds-Bæst for- genbe:
	Den Høffts-afsalts Dag: Men det her neden staar	Auspiciatissimum LOVISIANÆ Nati- vitatiss Festum D. 18 Decembr. 1743. ex Pl. 118. V. 24. 25.
	3 gamle Romer-Tall den Højheds Gylden Bar.	abs loVe faCta Dles hæCCe est, neC Lætor ULLa3
	CœLitUs orta Venit rriDeriCho Costa LoVISA,	o! hænē sIC gothICIs LUX qVoqVe nata DUs!
	AngeLa faCta AngLis, nUnCqVoqVe DIVa gothIs.	o: sICqVe DeUs! nobIs aUXILior erIs.
	Og havde Hr. Nordrup desforuden til- tænkt, at lade sætte paa Nødenes Hæ- bert efterfølgende 2de Diviser. Høffts Bæstens Art, hvoraf Messias fra Hæ- de-Storten slyngt opstod.	Pissimē & devotissimē cultum ab H-umillimo H-oc N-omine,
	Jer. 31. Cap. V. 31.	Paris.
	UnICUs en i Veteris Messias sUrgIs ab arCa	Høf Betjæffon i Jacobs-Gaden a la Science er nu at faae til Kiøbe: Traité des Petrifications avec figures, in 4to 1742. 2 Hefte, som begge udgjøre i Alph. 10 Art, og 59 Raaber-Tabeller. Herr. Professor Bourguet i Struchatel er Au- thor af de Brevs, som findes i den iste Ecc 2 Deris
	hæDerIs atqVe noVI spes sUit, est & erit.	
	Dernest Sions Taarn, hvorpaa 2de En- gle holdr en Laurbær-Krans med F. og L. indbitteret.	

Præsten og Digteren Hans Nordrup

Vej til det Præstekald, hans for 35 År siden afdøde Fader havde haft, og hvorefter han selv førte Navn, nemlig: Nordrup-Farringløse. Som Præst fortsatte han sin rimende Virksomhed, skønt få af hans Arbejder udkom i Trykken."

En nutidig Litteraturkender, Bibliotekar J. Nielsen Haslev, har om H. Nordrups Digte udtalt, at de er typiske Barokdigte, hvis Indhold dog er alt for ubetydeligt til at kunne bære de højstemte Ord. Det sidste, der kendes fra H. Nordrups Hånd er, stadig ifølge Hr. Werlauff, et Digt i Anledning af Kronprinsens Salving 1747, hvori han angreb adskillige Misbrug, dadlede den danske Adel, spottede over de pietistiske Bevægelser, og endelig ytrede sig alt for dristigt om fremmede Magters Politik. Geheimearkivar H. Gram, hvis Betænkning blev indhentet af Overhofmarskal A. G. Moltke, fandt heri en „besynderlig og en for en geistlig Mand ganske uanstændig Frihed i at satyrisere over Høje og Lave.“ Han frarådede Digtets Trykning og indstillede, at H. Nordrup skulle straffes i Henhold til Danske Lov 2 - 7 - 7,8. Hvorvidt dette skete, vides ikke.

Det vil være naturligt her at citere noget af dette Digt fra Afsnittet om Pietismen, da det formentlig røber lidt om H. Nordrups egne kirkelige Sympatier og navnlig hans Antipartier.

Det er, Gud bedre, kundbart nok,
 At Helved Dragens Vrede
 Har udspytet en Skarnbasse-Flok
 I skjult og skiden Rede,
 Som sværmed om og frit krøb ind
 I visse Samlings Hytter,
 Hvor Qvucker = Åndens Vexel Vind

Niels Fr. Rasmussen

Fra en på anden flytter.
 Men kom Prælat! med Misk = mask Læs,
 Som Præke = Embed førde,
 Ach! hvor andægtig sad de Gjæs
 På Hellig Michel hørte. —
 Den Art Jord = Rotter ilde Huus
 Har holdt i Kirkens Mure.

— — — — —
 Ja den, som aldrig tænkte før
 Fik Griller i sin Pande,
 Hej! du vel også fiske tør
 I disse rørte Vande.
 Sligt bør ej regnes blandt de små
 Af Satans Mesterstykker,
 Som længe nok har pønset på
 Vor Christendoms Ulykker.
 En Deel tog Vende = Kåben på
 Og Skalken i sig kvalte,
 Som veed en Middel = vey at gå
 På begge Been at halte.
 En Deel, som før i Lykkens Skjød
 Knap vidste sig at skikke,
 Den vil sig selv nu græmme død
 og låne Judæ Strikke. — — —

Om et sundt menneskeligt Livssyn taler følgende Linier, —
 lad da disse være et slags Motto for H. Nordrups eget be-
 vægede Liv.

At glæde sig ved andres Fald
 er onde Folkens Lyder,
 gid hver af os sit lovlig Kald —
 med lovligt Virk bepryder.

Præsten og Digteren Hans Nordrup

Det blev kun en kort Tid at H. Nordrup kom til at virke i sit nye Kald i Thoreby, — han var jo også nu en aldrende Mand. Hen på Sommeren 1750 døde han, og hans Lig førtes til Fødesognet Nordrup, hvor det hensattes i Familiebegravelsen under Kirkens Kor.

Nogen Skifteforretning efter H. Nordrup findes ikke, idet hans Hustru, ifølge Testamentet, var hans Universalarving. Ud fra et historisk Synspunkt må dette meget beklages, idet en Registrering af hans Bo, for Eksempel af hans Bibliotek kunne have givet et godt Bidrag til en Bedømmelse af H. Nordrup som Åndspersonlighed.

Hans Hustru bosatte sig i Sdr. Dalby, i Nærheden af Datteren Karen, som var gift med Sognepræst V. Lindam, her døde hun i Året 1759 og blev begravet i Dalby Kirke.

Mange Forfattere har tidligere befattet sig med H. Nordrups eventyrlige Person, — når jeg ikke desto mindre har ment det rimeligt igen at tage Emnet op, så er det fordi, jeg ved mit Arkivarbejde har fundet Materiale frem, som åbenbart ikke tidligere har været benyttet, og dette Materiale viser os H. Nordrup fra andre Sider end de hidtil kendte.

Det er muligvis sandt, alt det ufordelagtige, som tidligere er fortalt om H. Nordrup, men det er næppe hele Sandheden om ham, — jeg er overbevist om at han var bedre end sit Rygte.

N. Fr. Rasmussen.

Niels Fr. Rasmussen

Kilder.

- E. Werlauff: Afhandlingen »Holbergiana« i Nyt historisk Tidsskrift 1856. Heri findes Henvisninger til mange andre Kilder som er benyttet.
- Giesegård Godsarkiv i Landsarkivet for Sj. især Pakken: Sager vedr. Kvægsygen.
- Desuden har jeg benyttet mange andr Arkivalier. Om Kvægsygen i Almindelighed henvises til F. Jacobsens Afhandling: Kvægpesten i Sorø Amt i Årbogen for 1937, samt til Z. Nielsens historiske Fortælling: I stor Pine, i Samlingen Skiftespil 1907.